

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

Dr. Marijanca Ajša Vižintin
ZRC SAZU, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije

Medkulturna vzgoja in izobraževanje: medkulturni model vključevanja
Živeti raznolikost: vključevanje otrok priseljencev, slovenščina in
medkulturni dialog (2019/20)

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Vzgojiteljice, učiteljice, profesorice

- Bistveno vplivajo s/z svojim:
  - odnosom,
  - pričakovanji,
  - znanjem.
- Kako priti do znanja?
  - Študenti: predavanja → izbirni predmet na magistrskem študiju.
  - Že zaposleni: vseživljensko usposabljanje.
  - Rezultati projektov.
  - Potekajoči projekti: Le z drugimi smo,
<http://www.lezdrugimismo.si/>

MEDKULTURNI MODEL VKLJUČEVANJA

(Marijanca Ajša
Vižintin
2013, 2014, 2017)

Zakaj medkulturni model?

- čim bolj celosten pogled na proces vključevanja otrok priseljencev
- temelji na meddisciplinarnem pristopu (migracijske študije, pedagogika, poučevanje slovenščine kot drugega jezika itd.)
- je kombinacija teorije & prakse
- cilja:
  - uspešnejše vključevanje in
  - razvoj medkulturnega dialoga na šoli

Komu je namenjen medkulturni model vključevanja?

VIZ-organizacijam in zaposlenim:

- se prvič soočajo z vključevanjem otrok priseljencev in potrebujejo smernice, kako organizirati vključevanje, da bo lažje in uspešnejše tako za učitelje kot za otroke priseljence
- so že razvili določene oblike podpore za uspešnejše vključevanje otrok priseljencev, pa se želijo izobraževati in nadgrajevati svoje dosedanje izkušnje
- podlaga za analizo dosednjega dela & predlogi za nadaljnje delo

7 kriterijev

1. medkulturnost kot pedagoško-didaktično načelo
2. sistemski podpora za uspešno vključevanje otrok priseljencev
3. učitelji z razvijajočo se medkulturno zmožnostjo
4. večperspektivni kurikul / razvoj zavedanja o večkulturni družbi pri vseh učnih predmetih
5. medkulturni dialog na šoli
6. sodelovanje s (starši) priseljenci
7. sodelovanje z lokalno skupnostjo

1. Medkulturnost kot pedagoško-didaktično načelo

- **enakopraven odnos med kulturnimi, etničnimi, jezikovnimi idr. skupnostmi**
- drugačen je enakovreden
- podpora pri spremembah obstoječih hierarhičnih odnosov
- pedagoški proces podpira realnejši uspeh vseh učencev
- **priznavanje večkulturne družbe → razvoj medkulturne družbe**
- **usmerjenost na vse prebivalstvo**
- **zaposlovanje učiteljev z lastno izkušnjo preseljevanja**
- preveva celoten vzgojno-izobraževalni proces
- podpira splošna načela (človekove pravice in dolžnosti, avtonomijo, pravičnost, kakovost)
- podpira cilje vzgoje in izobraževanja

OŠ Livada, Ljubljana,

2014/15 - dec. 2016

**MEDKULTURNA VZGOJA
IN IZOBRAŽEVANJE**
Marijanca Ajša Vižintin

**NAŠA
DRŽAVLJANSKA
ENOLONČNICA**

**MEDKULTURNA VZGOJA
IN IZOBRAŽEVANJE**
Vključevanje otrok priseljencev

Marijanca Ajša Vižintin

migracije

This display board is titled "MEDKULTURNA VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE" and "NAŠA DRŽAVLJANSKA ENOLONČNICA". It features a world map where each country is represented by its flag and a number indicating the count of refugees from that country. The numbers range from 001 to 154. A central black circle contains the text "NAŠA DRŽAVLJANSKA ENOLONČNICA". Below the map, there is a red banner with the text "MEDKULTURNA VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE" and "Vključevanje otrok priseljencev". The author's name, Marijanca Ajša Vižintin, is also mentioned. The display is set up in a classroom environment.

Marijanca Ajša Vižintin v znanstveni monografiji *Medkulturna vzgoja in izobraževanje* analizira politike vključevanja za priseljence, razvoj večkulturne in medkulturne pedagogike, soočanje s predoski in njihovo preseganje, odpira vprašanje sestavljenje identitet, pojasnjuje, od kod in zakaj prihajajo otroci priseljenci v Slovenijo.

V drugem delu predstavlja inovativni model medkulturne vzgoje in izobraževanja, sestavljen iz sedmih kriterijev: 1. medkulturnost kot pedagoško-didaktično načelo, 2. sistemski podpora pri vključevanju otrok priseljencev, 3. učitelji z razvijajočo se medkulturno zmožnostjo, 4. razvoj zavedanja o večkulturni družbi pri vseh učnih predmetih, 5. medkulturni dialog na šoli, 6. sodelovanje s (starši) priseljenici, 7. sodelovanje z lokalno skupnostjo.

V medkulturni model vključevanja so aktivno vključeni vsi: učenci in starši, priseljeni in nepriseljeni, pedagoške delavke, delavci priseljenici sami, društva priseljencev, organizacije v lokalnem okolju in pristojni državni organi.

V vzgojno-izobraževalnem procesu vsaka pedagoška delavka, vsak pedagoški delavec s svojim odnosom, z znanjem in dejanji sestavlja vključevalno (ali izključevalno) družbo. Vsak je soodgovoren za vključevanje.

2. Sistemska podpora za uspešno vključevanje otrok priseljencev

- intenzivni tečaj slovenščine (v prvi polovici leta po vpisu):
  - **SŠ: Pravilnik o tečaju slovenščine za dijake v srednjih šolah,** <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13433>;
  - **OŠ: Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole,** <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>
- dobre prakse: intenzivni tečaj slovenščine 3-5/teden, prve šolske ure
- dveletno prilagojeno ocenjevanje
- individualni program / osebni izobraževalni načrt
- vključevanje v razširjeni program (dodatni, dopolnilni pouk, interesne dejavnosti)
- priprava razredne skupnosti na sprejem otrok priseljencev
- medvrstniška podpora

3. Učitelji z razvijajočo se medkulturno zmožnostjo

- **stalno usposabljanje**
- **zavedanje o vplivu svojih stališč in pričakovanj**
- sprejemanje soodgovornosti za uspešno vključevanje
- **soočanje s predsodki, stereotipi, diskriminacijo v svojem okolju**
- aktivni državljeni, ki spodbujajo razvoj medkulturne vzgoje in izobraževanja
- zavedanje, da je vključevanje in učenje jezika okolja večleten proces
- sodelovanje pri projektih in izmenjavi dobrih praks
- **razvoj medkulturne zmožnosti pri sebi in pri vseh učencih**

Ozaveščanje in preseganje lastnih predsodkov

Preberite si nekaj odlomkov iz intervjujev z osebo, ki zase meni, da je strpna. Razdelite se v dve skupini: ena zagovarja isto stališče, kot je v intervjujih, druga nasprotno. Za podporo so vam lahko vprašanja za diskusijo.

Odlomki iz intervjuja

Eduka,
Rezultati,
Prepletanja, str.
35-41, 42-45,
<http://www.edu-ka-itaso.eu/>

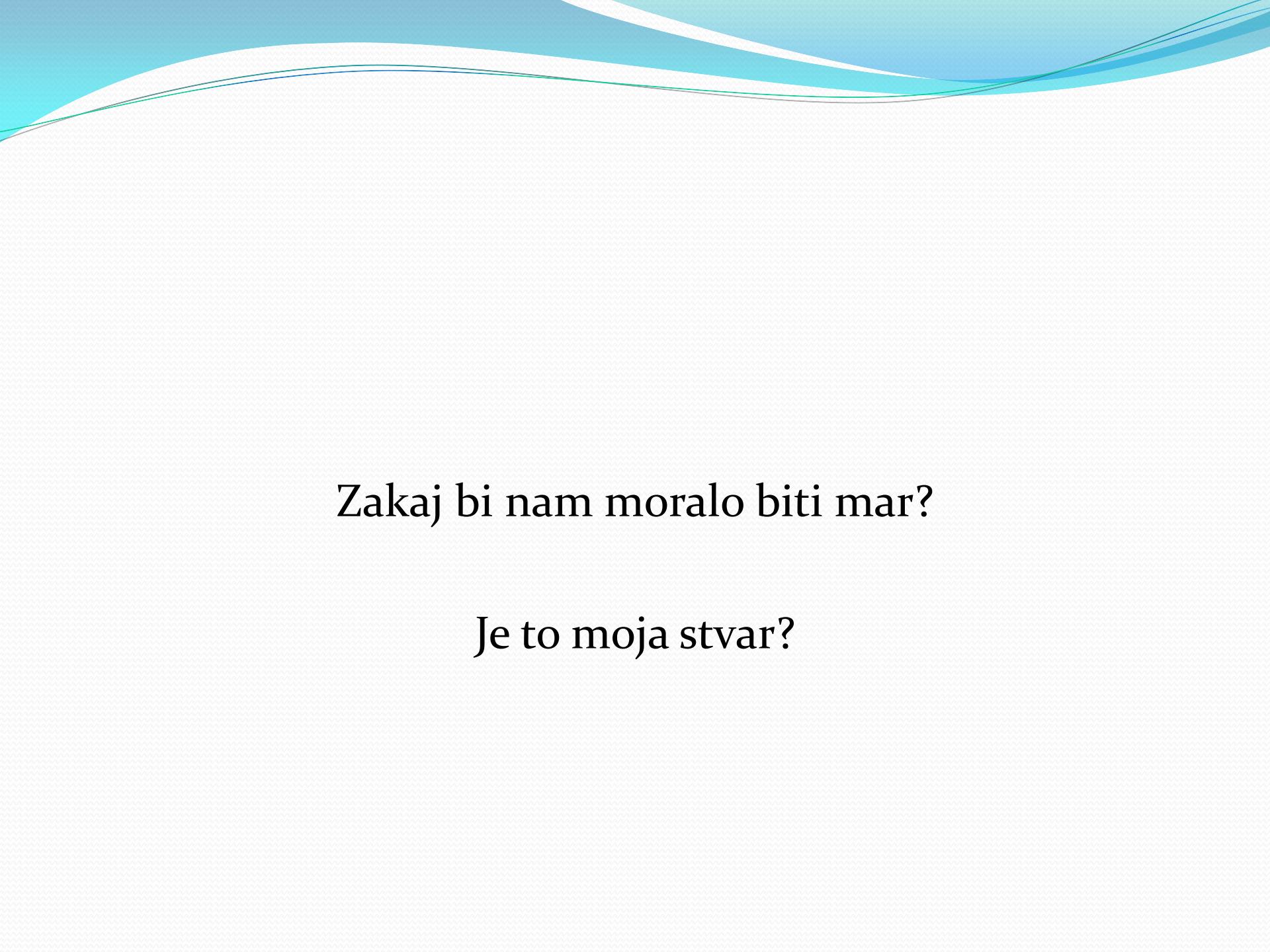
2.1: *"To, kar prihaja k nam, to ni visoko izobražen kader. To so delavci, gradbeniki, zidarji in seveda, gledajo na te stvari drugače. Prihajajo zaradi preživetja in se s tem, kaj želijo otroci, sploh ne ukvarjajo. Oni morajo šolo narediti, če ne bo oče vzel palico in bo sina nalomil in še ženo, ki mu je to zakrivala, in bo stvar urejena."*

2.2: *"So pa specifike, ki so v njih vrojene, so biološko pogojene. To je biologija. Ko se ta v njih prebudi, takrat odpadejo vse norme in takrat moramo biti zelo profesionalni v svojih reakcijah. To tako je. Kot starši mi lahko grešimo, kot učitelji pa ne smemo, smo profesionalci in moramo delati korektno. Pri teh tujegovorečih je ta biologija bistveno močnejša kot pri nas. Pri nas smo na tem področju že zakrneli. Kar mi vzamemo kot žalitev, je pri njih vse normalno."*

2.3: *"Ugotavljam tudi to, da odnosu očeta do mame sledi tudi otrok, kar se kaže v odnosu sina do matere. Do enakih verbalnih napadov pride do ženskih učiteljev na šoli. Ker je to neki vzorec, ki se konstantno ponavlja ob pripombi matere. In to se konstantno dogaja. Ne morem reči, da so to tedenski primeri, ampak se pa to zgodi mesečno. Nasprotno sedaj, ko se bliža konec šolskega leta, ko so testi, pa se piše, pa so negativne ocene in je prikrivanja veliko in staršev ni na govorilne ure, pa jih kličeš pa jih obvestiš. To se dogaja samo pri teh družinah, ki niso slovenske: močna kulturna zaznamovanost."*

Vprašanja za diskusijo

- Ali so res vsi priseljenci neizobraženi oz. imajo 'le' srednješolsko poklicno izobrazbo?
- Ali staršem priseljencem res ni mar za to, kaj želijo otroci?
- Ali so moški priseljenci res vsi nasilni?
- Ali se prikrivanje slabih ocen in izostankov od pouka res dogaja samo pri učencih iz družin, ki so priseljene?
- Ali se pojavlja družinsko nasilje tudi v družinah, ki niso priseljene?
- Ali poznate osebno kakšnega priseljenca, ki je univerzitetno izobražen, uspešen podjetnik, športnik, lastnik lokalne ali kakšne organizacije itd.?
- Ali ta oseba, katere izjave navajamo iz intervjujev, ločuje individualne posameznike znotraj skupnosti priseljencev – ali so zanjo vsi enaki, "kulturno zaznamovani, biološko pogojeni"?
- Kako bi se počutili vi, če bi se vaša družina priselila v drugo državo in bi na vas gledali na tak način – samo zato, ker ste priseljenci, ne da bi vas spoznali, ne da bi sploh vedeli, kdo ste in kaj počnete?
- Ali se, sodeč po izjavah, strinjate s to osebo, da je strpna?

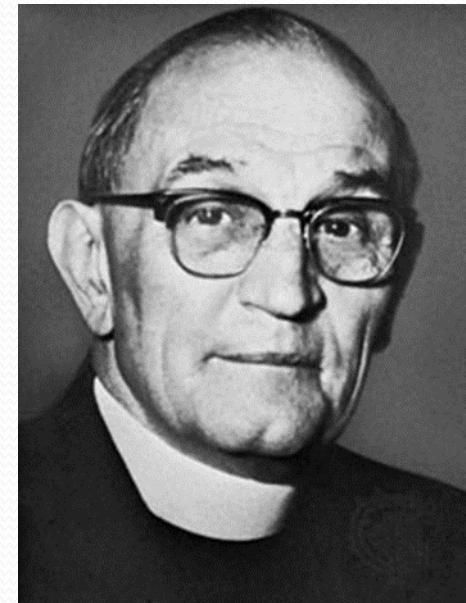

Zakaj bi nam moralo biti mar?

Je to moja stvar?

Martin Niemöller (1892-1984), zaprt v koncentracijskem taborišču v drugi svetovni vojni

Najprej so prišli po komuniste,
nisem protestiral, saj nisem bil komunist.
Potem so prišli po Jude,
nisem protestiral, saj nisem bil Jud.
Potem so prišli po katoličane,
nisem protestiral, saj sem bil protestant.
Potem so prišli po sindikaliste,
nisem protestiral, saj nisem bil sindikalist.
Potem so prišli pome.
In nikogar več ni bilo, da bi protestiral.

Čakati na druge, odlašati, se sprenevedati, se izgovarjati
– ali se vprašati:

- Kako lahko JAZ prispevam?
- Na kaj lahko JAZ vplivam?
- Kaj lahko JAZ naredim?

INTELIGENTI, IZOBRAŽENI, DEJAVNI

Priseljeni iz Bosne in Hercegovine & potomci:

- Amra Halilović, soavtorica Bosansko-slovenskega slovarja (2014)
- učiteljica baleta Manjana Milostnik
- Branko Đurić - Đuro
- Mirsad Begić, Jakov Brdar
- Denis Avdić
- Faila Pašić Bišić
- dr. Ahmed Pašić
- dr. Milena Mileva Blažić
- pisatelji in pisateljice Ismet Bekrić, Josip Osti, Senada Smajić
- podjetniki, zdravniki itd.
- vsi zaposleni plačujejo davke, prispevke

Boj proti predsodkom: POMISLIMO NA OSEBO, KI JO OSEBNO POZNAMO!

4. Večperspektivni kurikul / razvoj zavedanja o večkulturni družbi pri vseh učnih predmetih

- pobuda za večperspektivne in večkulturne učne načrte in učno gradivo
- povezava učne snovi z večkulturnostjo v razredu in na šoli
- **samostojna priprava in uporaba dodatnega učnega gradiva o večkulturnosti v šolski skupnosti**
- obravnava primerov sistemске in prikrite diskriminacije v družbi
- kritično branje obstoječih učnih načrtov in učnih gradiv
- **analiza predsodkov in stereotipov v učnih gradivih z učenci**
- pobuda za izločitev predsodkov in stereotipov iz učnih gradiv

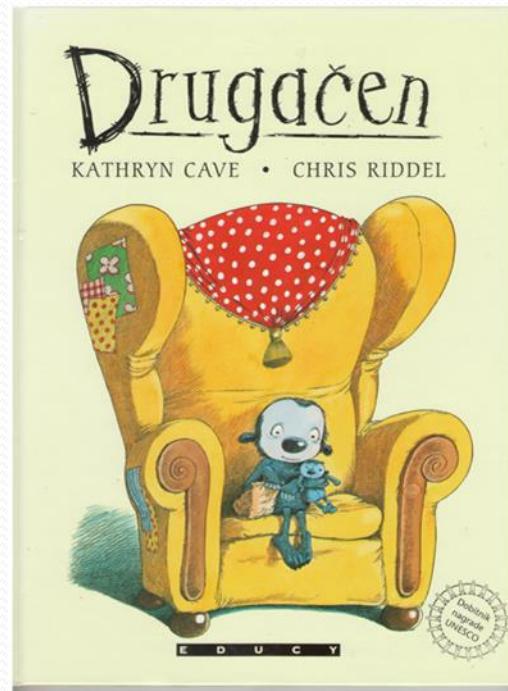
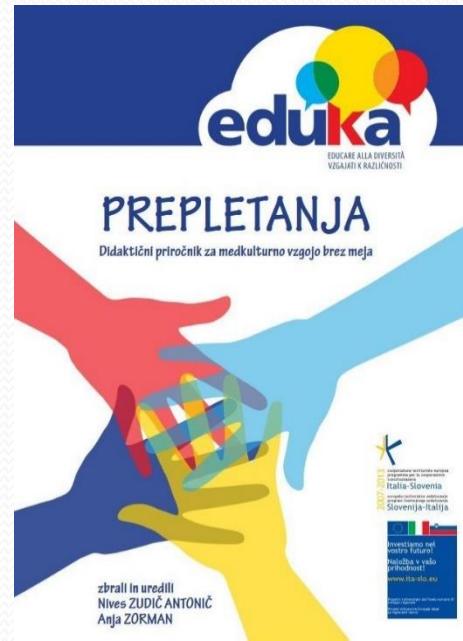
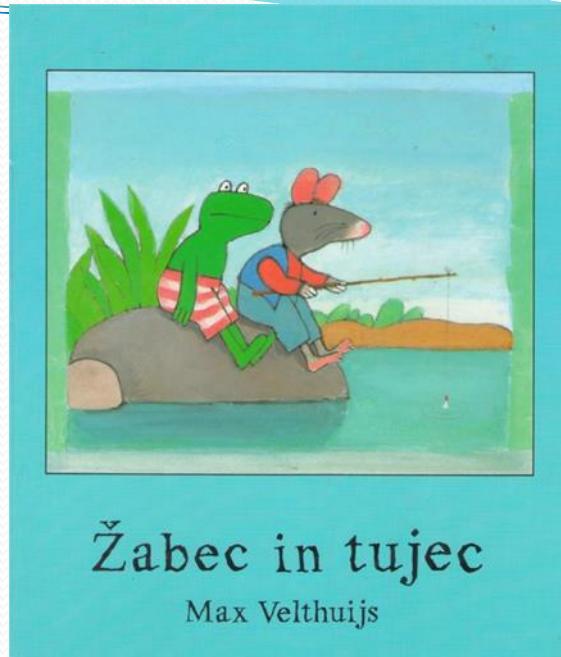
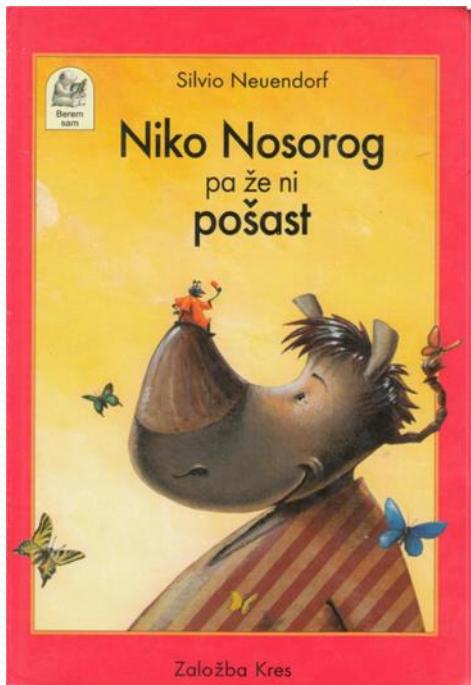
Nekaj predlogov za medkulturne učne ure 1 (vrtec, OŠ, SŠ)

- slovenščina: večjezičnost
- slovenščina: opazovanje odnosov med večino in manjšino / priseljenimi v književnih besedilih (imagologija)
- slovenščina: branje leposlovnih besedil v maternem jeziku priseljencev / manjšin in v slovenskem jeziku (tudi sodobna besedila, ne le ljudska)
- slovensko-makedonske ure ipd.
- slovenščina: skrb za ohranjanje slovenščine pri slovenskih izseljencih in njihovih potomcih: mreža učiteljev po Evropi (npr. 6 zaposlenih v Nemčiji, 3 v BiH, 5 v Srbiji itd.) & materni jeziki otrok priseljencev pri nas
- zgodovina: izseljevanje Slovencev po svetu

Nekaj predlogov za medkulturne učne ure 2 (vrtec, OŠ, SŠ)

- zgodovina: društveno delovanje Slovencev po svetu (Nemčija: 27 društev, BiH 10 društev itd.)
- športna vzgoja: priseljeni športniki v Sloveniji & izslejeni slovenski
- zemljepis: primerjava spreminjanja državnih meja v 20. stoletju, npr. Slovenija & Kosovo
- gospodinjstvo: medkulturna kuhinja
- biologija: favna in flora različnih držav, pokrajin
- spoznavanje družbe, razredne ure, državljanska vzgoja ... etika: delavnice za razvoj medkulturne zmožnosti, preseganje predsodkov
- spoznavanje družbe: različni poklici, starši se predstavijo
- filozofija, sociologija: kultura, identiteta: homogena?, vedno enaka?, „v krvi“ ali posledica socializacije? itd.
- psihologija: kulturni šok, pomembnost podpore vrstnikov, okolja (za vse ljudi) itd.

Vrtec, OŠ: 1., 2. triletje

POZOR! Je samo
strpnost dovolj (za
medkulturni dialog)?
Je segregacija rešitev?

Priloga 1. Delovni list

.....

Naslov (avtor)	Puja imamo za soseda (Claudia Fries)	Žabec in tujec (Max Velthijs)
Predsodki večine do novopriseljenega (konkretni primeri).		
Kako je prikazana večina?		
Odnos večine do novopriseljenega na začetku besedila (imagologija: manija, fobija, filija).		
Prelomni dogodki: srečevanja, premagovanje predsodkov, junaška dejanja priseljanca, spremembe odnosa.		
Odnos večine do novopriseljenega na koncu besedila (imagologija).		
Kako novopriseljeni obogati skupnost? Novosti, spremembe v skupnosti.		
Drugo:		

Eduka,
Rezultati, Prepletanja,
str. 35-41, 42-45,
[http://www.eduka-
itasco.eu/](http://www.eduka-itasco.eu/)

5. Razvoj medkulturnega dialoga na šoli

- skladno z večkulturnostjo na šoli
- sodelovanje z otroki in s starši priseljenci
- pouk maternih jezikov in kultur otrok priseljencev (fakultativno in kot izbirni predmeti v 3. triletju)
- spodbuda za učenje maternih jezikov otrok priseljencev pri vseh učencih
- **medkulturne učne ure in medkulturne šolske prireditve (umetnost, znanost, gospodarstvo, kultura itd. – ne le kulinarika in folklora!!!)**
- **gradivo v maternih jezikih otrok priseljencev v šolski knjižnici**
- javno vidna večjezičnost na šoli (v šolskem glasilu, objavah na spletni strani, na razstavah itd. prispevki v različnih maternih jezikih)

Ne o njih, ampak skupaj z njimi

Ibrahim Nouhoum, Koper,
fotografija: Marijanca Ajša Vižintin, Eduka – Vzgajati k različnosti, <http://www.eduka-itaso.eu/>

6. Sodelovanje s (starši) priseljenci

- **temeljit pogovor ob prvem stiku**
- informacije staršem o slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu
- info o podpori, ki jo pričakujemo od staršev pri vključevanju njihovega otroka
- sodelovanje s prevajalcem
- govorilne ure, roditeljski sestanki
- dvojezična vabila staršem
- sodelovanje pri medkulturnih učnih urah in medkulturnih šolskih prireditvah
- sodelovanje pri nabavi gradiva v maternih jezikih
- podpora pri učenju SDJ
- povezovanje z drugimi (starši) priseljenci in priseljenskimi društvi
- povezovanje staršev z organizacijami v lokalnem okolju
- **spletna stran Informacije za tujce:** <http://www.infotujci.si/>, ali Danube compass, <http://si.danubecompass.org/?lang=sl>

7. Sodelovanje šole z lokalno skupnostjo

- druge OŠ
- krajevna skupnost
- prostovoljna društva
- Društvo prijateljev mladine
- ljudska univerza
- splošna knjižnica
- MIZŠ, Zavod RS za šolstvo
- raziskovalni inštituti, fakultete
- Center za socialno delo
- Uprava enota, Zavod za zaposlovanje
- veleposlaništva
- društva priseljencev (in manjšin)
- drugi priseljenci
- učitelji maternih jezikov in kultur
- aktivni posamezniki

Delavnica

- 1) analiza stanja na svoji organizaciji
(medkulturni model vključevanja, 7 kriterijev)
  - 2) analiza stanja pri svojem učnem predmetu, pri svoji šolski uri
- ?
- Kako jaz prispevam k vključevanju vsakega posameznika
pri vsaki svoji učni uri?

Izzivi

- dolgoročne, ne projektne rešitve na področju vključevanja otrok priseljencev
- finančno in časovno stabilna zaposlitev pedagoškega kadra
- razvoj medkulturne zmožnosti na študijskih programih na filozofskih in pedagoških fakultetah za bodoče učiteljice, učitelje:
  - slovenščina kot drugi / tuji jezik
  - migracijske & medkulturne vsebine
  - kako pisati, uresničevati individualni program
  - kaj pomeni integracija / inkluzija, kako ju uresničevati
- konkretni medkulturni učni cilji v učnih načrtih in gradivih (za izvajanje medkulturnih vsebin)
- uresničevanje novosprejete zakonodaje (intenzivni tečaji slovenščine, individualni program / osebni izobraževalni načrt)

Viri, literatura 1

- Anderson, Benedict (1998). Zamišljene skupnosti: o izvoru in širjenju nacionalizma. Ljubljana, Studia humanitatis.
- Bennett, Christine I. (2011). Comprehensive Multicultural Education, Theory and Practice. Boston: Allyn and Bacon.
- Blažič, Milena Mileva (2011). Branja mladinske književnosti: izbor člankov in razprav. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Castles, Stephen, Miller, Mark J. (2009). The age of migration: international population movements in the modern world. New York: Guilford Press.
- Cave, Kathryn (2001). Drugačen. Ljubljana: Edrucy.
- Danube compass (delo, prihod in bivanje, izobraževanje, živeti v Sloveniji, zdravje, učenje lokalnega jezika: ruski, bosanski, albanski, slovenski, angleški jezik), <http://si.danubecompass.org/?lang=sl>
- Eduka – Vzgajati k različnosti, <http://www.eduka-itaso.eu/>
- Fries, Claudia (2002). Pujsa imamo za soseda. Radovljica: Didakta.
- Informacije za tujce, <http://www.infotujci.si/>
- Kymlicka, Will (2005). Sodobna politična filozofija: uvod. Ljubljana: Krtina.
- Le z drugimi smo (2016–2021), <http://www.lezdrugimismo.si/>
- Lesar, Irena, Čančar, Ivana, Jug Došler, Anita (2012). Učitelji iz Slovenije in Švedske o poučevanju (novo)priseljenih učencev. Dve domovini / Two Homelands 36, 59–72.
- Luciak, Mikael, Khan - Svik, Gabriele (2008). Intercultural education and intercultural learning in Austria – critical reflections on theory and practice. Intercultural Education 19/6, 493–504.
- Lukšič Hacin, Marina (1995). Ko tujina postane dom: resocializacija in narodna identiteta pri slovenskih izseljencih. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Medica, Karmen, Lukić Goran (ur.) (2011). Migrantski circulus vitiosus: delovne in življenjske razmere migrantov v Sloveniji, Koper, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.
- Mikolič, Vesna (2016). Ethnic identity and intercultural awareness in modern language teaching: Tilka model for ethnic conflicts avoidance. Hauppauge (N. Y.): Nova Science Publishers.
- Milharčič Hladnik, Mirjam (ur.) (2011b). IN-IN: življenjske zgodbe o sestavljenih identitetah. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Neuendorf, Silvio (2000). Niko Nosorog pa že ni pošast. Ljubljana: Kres.
- Nieto, Sonia, Bode, Patty (2008). Affirming diversity: the sociopolitical context of multicultural education. Boston: Allyn & Bacon.

Viri, literatura 2

- Pageaux, Daniel-Henri (2005). Uvod v imagologijo. Podoba tujega v slovenski književnosti. Podoba Slovenije in Slovencev v tuji književnost: imagološko berilo (ur. Tone Smolej). Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno književnost in literarno teorijo, 9–20.
- Peček, Mojca, Lesar, Irena (2006). Pravičnost slovenske šole: Mit ali realnost. Ljubljana: Sophia.
- Portera, Agostino (2011). Intercultural and Multicultural Education: Epistemological and Semantic Aspects. Intercultural and Multicultural Education: Enhancing Global Interconnectedness (ur. Carl A. Grant, Agostino Portera). New York, Oxon: Routledge, 12–30.
- Rey- von Allmen, Micheline (2011). The Intercultural Perspective and Its Development through Cooperation with the Council of Europe. Intercultural and Multicultural Education: Enhancing Global Interconnectedness (ur. Carl A. Grant, Agostino Portera). New York, Oxon: Routledge, 33–48.
- Rutar, Sonja idr. (2018). Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja. Ljubljana: ISA institut, <http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2018/09/Predlog-programa-dela-z-otroki-priseljenci.pdf>
- Sedmak, Mateja, Medarić, Zorana (2017). Life transitions of the unaccompanied migrant children in Slovenia: subjective views. Dve domovin i/ Two Homelands 45, 61–77.
- Skubic Ermenc, Klara (2007). Interkulturnost v učnih načrtih slovenske osnovne šole. Pedagoška obzorja 22/1–2, str. 128–135.
- Skubic Ermenc, Klara (2010). Med posebnimi pravicami in načelom interkulturnosti. Sodobna pedagogika, 2, 268–279.
- Šabec, Ksenija (2016). Slovenski učbeniki kot akter etnocentrične in rasistične socializacije: primer osnovnošolskih učbenikov za geografijo. Dve domovini/Two Homelands 44, 139–152.
- Velthuijs, Max (2005). Žabec in tujec. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2013). *Vključevanje otrok priseljencev prve generacije in medkulturni dialog v slovenski osnovni šoli: doktorska disertacija*. Koper, Ljubljana: M. A. Vižintin.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2014). Model medkulturne vzgoje in izobraževanja : za uspešnejše vključevanje otrok priseljencev. Dve domovini / Two Homelands 40, 71–89, <http://twohomelands.zrc-sazu.si/sl/issues/items>.

Viri, literatura 3

- Vižintin, Marijanca Ajša (2015). Prepoznavanje kulturne mešanosti in sestavljene identitete znotraj državnih meja. *Annales* 25/1, 211-222. <http://zdjp.si/wp-content/uploads/2015/07/Annales-SHS-25-2015-1.pdf>.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2016). (Im)migrant and ethnic minority literature in education curricula in Slovenia. *CLCWeb: comparative literature and culture* 18/1, <http://docs.lib.psu.edu/clcweb/vol18/iss1/7/>, doi: 10.7771/1481-4374.2763.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2016). Slovenski izseljenci in njihovi potomci v Nemčiji: dvajset let povezovanja slovenskih organizacij na posvetih. *Dve domovini / Two Homelands* 43, 157–170, <http://twohomelands.zrc-sazu.si/sl/issues/items>.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2017). Medkulturna vzgoja in izobraževanje: vključevanje otrok priseljencev. Založba ZRC SAZU.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2018). Brati in spregovoriti: o migracijah ob mladinskih književnih besedilih. *Otrok in knjiga* 45/102, 8–22.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2018). Developing intercultural education. *Dve domovini / Two Homelands* 47, 89–106, <http://twohomelands.zrc-sazu.si/en/issues/items>.
- Zudič Antonič, Nives (2010). Rojstvo in razvoj medkulturne vzgoje/Nascita e sviluppo dell`educazione interculturale. Razprave o medkulturnosti (ur. Mateja Sedmak, Ernest Žitko). Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, 201–214.
- Zudič Antonič, Nives, Zorman, Anja (ur.) (2014). Prepletanja: didaktični priročnik za medkulturno vzgojo brez meja. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, <http://www.eduka-itasplo.eu/elenco.php?p=analize&lang=slo>.